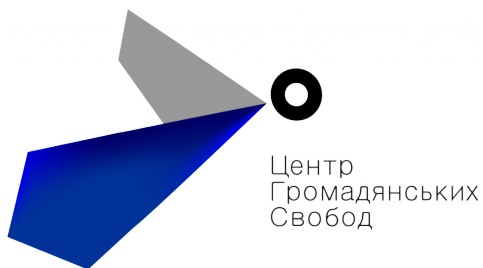

МАРШ РІВНОСТІ 2019

РЕЗУЛЬТАТИ ГРОМАДСЬКОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Центр Громадянських Свобод – правозахисна організація, яка працює для становлення прав людини, демократії та солідарності в Україні та регіоні ОБСЄ задля утвердження людської гідності.

Основними **завданнями** організації є: сприяння реалізації реформ, пов'язаних із забезпеченням прав людини; запровадження громадського контролю за діями правоохоронних органів, суддів, органів місцевого самоврядування; документування випадків політичних переслідувань в Криму та міжнародних злочинів на Донбасі; просвітницька діяльність з метою просування цінностей прав людини; участь у програмах міжнародної солідарності.

Група громадського спостереження “ОЗОН” була створена у січні 2013 року Центром Громадянських Свобод для інституціоналізації системи громадського контролю в Україні. Особливістю її функціонування є широке залучення на волонтерських засадах звичайних громадян до участі в громадському контролі незалежно від їх спеціалізації та попереднього досвіду.

ОЗОН ставить собі **за мету** удосконалення роботи органів влади у сфері забезпечення прав та свобод людини через організацію системи контролю за їх діяльністю, а також популяризацію ідей громадського контролю за владою серед українського суспільства. Вже своєю роботою волонтери ОЗОНу підважують патерналістський підхід у ставленні до влади та привчають як суспільство, так і представників органів влади до поширеної в демократичних суспільствах концепції **“влади як найманого менеджера”**, за якою оцінку ефективності влади надають безпосередні громадяни.

Вступ

Забезпечення свободи мирних зібрань під час проведення щорічного Маршу Рівності у Києві досі залишається викликом і для організаторів/ок, і для правоохоронців, і для місцевих органів самоврядування. Кілька груп контрзібрань, велика кількість учасників/ць та постійні ризики нападів - той контекст, у якому необхідно планувати охорону публічного порядку на цьому заході. Про те, як було реалізовано позитивний обов'язок захисту зібрань та фасилітації цієї свободи владою, читач/ка дізнається у цьому звіті.

Звіт є результатом масштабного моніторингу, який був здійснений групою громадського спостереження "ОЗОН", спираючись на українське законодавство та кращі практики, детально викладені у "Керівних принципах зі свободи мирних зібрань" та керівництві "Права людини та забезпечення правопорядку на публічних зібраннях" БДПП/ОБСЄ.

23 червня 2019 року спостереження на Марші Рівності KyivPride здійснювали 8 груп моніторів/ок по всьому маршруту зібрання та контрзібрань. У координації та проведенні спостереження взяли участь 40 спостерігачів та спостерігачок.

Цього року окрему увагу було приділено моніторингу контрзібрань, зокрема найбільшому - "Молитовній варті на захист дітей та сім'ї", яке розпочалося напередодні, 22 червня. Для проведення аналізу для нас було важливим, яким чином буде відбуватися охорона публічного порядку та забезпечення можливості для цього зібрання провести свій захід, зважаючи на минулорічний контекст.

Матеріалом для написання цього звіту стали безпосередні результати спостереження, фото та відео з моніторингу, результати моніторингу соціальних мереж, а також десять запитів на доступ до публічної інформації, надіслані органам влади.

Розділ I. Марш Рівності Kyiv Pride 2019

Маршрут: перехрестя вул. Б.Хмельницького і Володимирської – вул. Володимирська – бульвар Т.Шевченка – вул. Пушкінська – ст. м. Театральна – Оперний театр – ст. м. Театральна.

Дата: 23.06.19

Тривалість спостереження громадськими спостерігачами/ками: 08:00-12:30

Тривалість зібрання: 10:00 - 11:10

Кількість учасників/ць: 6300 (відповідно до підрахунків на рамках входу)¹

Кількість правоохоронців:

Загальна кількість поліції по маршруту – 1506

Загальна кількість НГУ по маршруту – 1110

Курсанти/ки Академії МВС – 272

(ці дані не враховують поліцейських у групах резерву)

Важливо:

На відміну від минулорічного досвіду, Національна поліція не опублікувала інформацію про кількість правоохоронців, що були залученими до охорони цього зібрання.

У відповіді на запит щодо такої інформації, нам було повідомлено, що кількість була **“достатня”**.

Із них кількість поліції та військовослужбовців Національної гвардії, які супроводжували колону Маршу:

Кінна поліція: 10 *(на початку колони);*

Групи тактико-оперативного реагування (ТОР) патрульної поліції: 140 *(ланцюг розмежування між зібранням і контрзібранням зліва від колони, під час її формування);*

Військовослужбовці Національної гвардії: 100 *(ланцюг розмежування між зібранням і контрзібранням справа від колони, під час її формування).*

Із них кількість поліції та військовослужбовців Національної гвардії, які створили розмежування між Маршем та учасниками/цями контрзібрання по вулиці Володимирівській та перехресті з бульваром Тараса Шевченка:

Правоохоронці: ~ 100

Національна гвардія: 200

Охорона здоров'я:

По маршруту Маршу Рівності було зафіксовано 9 карет швидкої допомоги, 5 машини пожежників та мобільні групи Червоного Хреста.

Крім того, було зафіксовано групи ДСНС з вогнегасниками, групи Національної гвардії з вогнегасниками, а також медиків Національної гвардії.

¹ Організатори/ки Маршу Рівності зазначають, що кількість учасників/ць у цьому році була близько 8 тисяч. Водночас Національна поліція наводить цифру - 3 тисячі. Джерело: <https://platfor.ma/topic/hto-tse-zrobyv-yak-organizuvaty-kyivpride/>

Кричалки і лозунги :

Волю Сенцову!
Наша традиція – це свобода
Права людини – понад усе
Всі різні – всі рівні
Маю право на кохання і на вільне існування
Безпека людини – розвиток країни
Ні насиллю – так правам
Бунтуй, кохай, права не віддавай
Права не дають – права беруть
Сьогодні заперцають геїв, завтра запертят тебе!
та інші.

Написи на плакатах:

Час змінювати традиції
Я ІСНУЮ
Я НЕ ОНО
Борітеся – поборете
Наша традиція – це свобода
Ненависть має один колір – любов має безліч кольорів
Медведи тоже люди
Сила у впевненості
Є родина – Є Україна

ЗМІ:

- Ліга медіа;	- ІРТА;	- Українська політична
- УНН;	- Еспресо;	арена;
- 5 канал;	- Reuters;	- Форзац;
- СТБ;	- Info Ж;	- 1+1*;
- Радіо Свобода;	- Newsone;	- Київ радіо;
- Незалежна медіа профспілка;	- ICTV;	- Школа журналістики
- Київ;	- UA суспільне;	УКУ;
- Новое время;	- 4 канал;	- Україна канал;
- Укрінформ;	- Прямий;	- Інтернет-видання
- Журнал Консерватор;	- НАШ;	«Київвласть».
- 112 канал;	- Громадське;	
- 24 канал;	- ЗІК;	

* - поїхали з учасниками/цями маршу у метро

Загальний короткий опис подій.

Епізод 1: О 9:47 на сайті Національної поліції з'явилося повідомлення щодо “затримання групи осіб, які готували провокації проти Маршу Рівності. Правоохоронці вилучили знаряддя для підготовки провокацій. Правопорушників затримали у порядку ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України. Відомо, що вік зловмисників – від 18 до 48 років. Відомості про дану подію внесені до Єдиного реєстру досудових розслідування за попередньою правовою кваліфікацією ч. 1 ст. 14, ч. 4 ст. 296 (Готування до хуліганства). Їм загрожує від трьох до семи років ув'язнення. Вирішується питання про обрання фігурантам запобіжного заходу.”²

² <https://kyiv.npu.gov.ua/news/novini/u-kijevi-policzejski-zatrimali-grupu-osib-kotri-gotuvali-provokacziji-na-marshi-rivnosti/>

Коли учасники/ці зібрання почали збиратись та формувати колону, статичне контрзібрання вже було присутнім біля Будинку вчителя, а також під будівлею КНУ ім. Шевченка та у парку поруч. Перші учасники/ці зібрання почали прибувати близько 8:00 на автобусах. Рамки пропуску на зібранні працювали до 10:00 після чого поліція заборонила проходити учасникам/цям. Біля рамок пропуску разом з поліцією знаходилися волонтери/ки Маршу Рівності, які перевіряли написи на плакатах учасників/ць і не пропускали ті, які мали провокативний зміст, на їхню думку.

Епізод 2: Спостерігачі/ки зафіксували на рамках по бульвару Шевченка, як до медиків звернулися чоловік і жінка. Вони повідомили, що недалеко від рамок на них було скоєно напад, невідомий/а приснув/ла газовим балончиком. Поліція оперативно звернулася до медиків для допомоги, проте на місце інциденту не пішла. Також було зафіксовано штовхання з чоловіком біля рамок; поліція на місце зібрання його не пропустила.

Епізод 3: Спостерігачі/ки зафіксували, як під час формування колони по вулиці Володимирській кілька осіб пройшлися перед нею і розлили на асфальт рідину із запахом хлору (на етикетках пляшок було написано «Рідкий універсальний відбілювач на основі гіпохлориту натрію»).

Епізод 4: Як зазначили організатори/ки, на місце проведення зібрання не прибула рухома платформа, яка мала бути частиною маршу, через погрози водієві. Спостерігачі/ки зафіксували її розташування біля будівлі КНУ ім. Шевченка.

Поліція та НГ утворили нещільний кордон вздовж колони зібрання, на місці також була присутня поліція діалогу. Колона була сформована наступним чином: попереду кінна поліція, а далі – колона з учасників оточена одиничним ланцюгом ТОР попереду та справа, а також одиничним ланцюгом з нацгвардійців зліва. За кордоном з правоохоронців вздовж всієї колони йшли представники/ці контрзібрання, несучи чорну тканину з написами «Содом – дорога в пекло». За ланцюгом також була присутня поліція діалогу. Частина контрзібрання, що стояла з транспарантами біля Будинку Вчителя, супроводжувала весь Марш – несли транспаранти попереду колони та з боків (на початку колони і в її кінці).

Представники/ці ТОР, НГ та патрульної поліції знаходились поміж учасниками/цями зібрання та контрзібрань. Застосування сили до учасників/ць не було зафіксовано, усі конфлікти вирішувала поліція діалогу.

Епізод 5: На початку руху колони, представник контрзібрання вирвав плакат у учасників/ць, що стояли спереду нерозбірливо вигукуючи щось англійською мовою: “Ukrainian ... get out ...”. Два представники поліції діалогу вивели його за ланцюг нацгвардії, який відмежовував колону. Згодом, під час руху колони, чоловік знову підбіг до колони і був виведений поліцією.

Епізод 6: Під час руху колони поліція вивела за рамки чоловіка, який кидався конячим послідом у колону Маршу Рівності на перехресті бульвару Тараса Шевченка та вулиці Володимирської. Деякі представники контрзібрання намагалися пройти до учасників зібрання,

різко висловлюючи своє неприйняття позиції учасників/ць зібрання. На це оперативно реагувала поліція діалогу.

Напад: Спостерігачами/ками було зафіксовано, що з боку контрзібрання, коли колона Маршу Рівності проходила по вулиці Терещенківській, у бік учасників/ць Маршу полетіли яйця. Як повідомив учасник Маршу, одне яйце потрапило йому в око, а його подрузі в ногу ³.

Колона з учасниками/цями Маршу пройшла маршрутом по колу: Оперний театр – бульвар Т.Шевченка – вул. Пушкінська – ст. м. Театральна – Оперний театр, а потім повернулись до ст. м. Театральна. Біля кожної арки вздовж маршруту маршу стояли представники/ці ГУНП (від 3 і більше осіб, залежно від розміру арки).

У хвості колони поліція дуже наполегливо підганяла учасників/ць зібрання у доволі грубій формі із висловлюваннями «Давайте швидше», «Шире шаг», «Та давайте уже», «Мужики, підганяйте їх». Частина учасників/ць зібрання організовано поїхала з місця зібрання у автобусах, частина – спустилась в метро Театральна, інші їхали без зупинок до ст. м. Берестейська.

Епізод 7: Вагони метро, в яких їхали учасники/ці маршу були переповнені і в них було важко дихати. На метро Берестейська учасниці маршу стало погано, медична допомога не була надана належним чином: біля неї був лише один поліцейський без жодних навичок першої допомоги. Медиків на станції не зафіксовано.

Під час розвезення учасників на ст. м. Театральна перед спуском на платформу були присутні близько 10 курсантів академії при МВС і ще близько 15 курсантів на платформі. На ст. м. Берестейська було 30 ГУНП та 3 представника/ці поліції метро.

Затримання: У відповіді на наш запит поліція зазначила, що 23 липня 2019 року під час проведення “Маршу Рівності - 2019” грубих порушень громадського порядку не зафіксовано, затриманих осіб не було

3

<https://detector.media/community/article/168362/2019-06-24-u-kievi-pid-chas-marshu-rivnosti-postrazhdav-zhurnalyst-gromadskogo/>

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ВАРТА
НА ЗАХИСТ СІМЕЙ І ДІТЕЙ**

ПРАВА ЛЮДИНИ – ПРАВА РОДИНИ!

Розділ II. Контрзібрання - “Молитовна варта на захист сімей та дітей”

Місце проведення контрзібрання: парк Тараса Шевченка (навпроти червоного корпусу КНУ) та біля пам'ятника Грушевському

Дата: 22-23 червня

Тривалість спостереження громадськими спостерігачами: 22.20-00:30 (22 червня); 6.00-11:00 (23 червня)

Тривалість контрзібрання: з 12:00 22 червня до 11:00 23 червня.

Кількість учасників/ць: ~200 у парку Шевченка;
~ 20 біля пам'ятника Грушевському.

Важливо, що кількість учасників/ць Молитовної варти на захист сім'ї змінювалася постійно протягом зазначеного часу

Кількість поліції та військовослужбовців, залучених на охорону публічного порядку у парку Шевченка змінювалася протягом 22 та 23 червня.

Пік по кількості зафіксовано у момент створення живого кордону з правоохоронців та військовослужбовців під час руху колони з учасниками/цями Маршу Рівності.

Кількість поліції: ~500 осіб
- поліція діалогу: ~ 118
- кінний патруль: 10
- ПОП: ~ 162
- ГУ: ~67
- ТОР: ~138

Кількість Національної гвардії: ~ 425 осіб
Кількість курсантів академії МВС: ~ 182 осіб
Служба безпеки дорожнього руху Національної гвардії: 5 машин

Охорона здоров'я:

Червоний хрест: ~ 11 осіб
ДСНС: ~ 6 осіб
медики НГ: ~16 осіб

Моніторингові місії:

UNHCR: 6 осіб

Написи на плакатах:

Бог Родина Україна
Ви ганьба для ваших батьків
Гей парад на крові
Захистимо дітей від педерастов
Здорова сім'я
Київ - християнське місто
ЛГБТ – війна проти Бога
ЛГБТ (перекреслено)
Любов проти гомосексуалізму
Мої діти – хлопчик та дівчинка, не гендер
Папа, мама – хорошо. Папа-папа,
мама-мама – плохо

Посієш сьогодні – пожнеш завтра
Пропаганда гомосексуалізму є загрозою
національної безпеки
Скажемо ні гомопропаганді
Содомія – дорога в пекло
Україна – не содом
Чоловіком і жінкою створив їх (бук.1.27)

Гасла:

Бог батьківщини – патріархат!
Пам'ятай чужинець – тут господар
раїнець!
Разом і до кінця!
Слава Україні – героям слава!
Слава Ісусу Христу – навіки слава!
Смерть ЛГБТ!
Смерть підорасам!
Содом не пройде!
Традиція! Сім'я! Порядок!
Україна понад усе!

Короткий опис дій учасників/ць.

Організатори заявили у соціальних мережах, що зібрання почнеться о 12:00 22 червня. Для проведення контрзібрання була встановлена сцена навпроти головного корпусу КНУ ім. Шевченка та намет біля пам'ятника Грушевському. Учасники/ці переважно сиділи перед сценою, стояли біля намету або були розпорошені по периметру парку Шевченка.

Після молитовного співу в 6 годині ранку 23 червня на сцені виступали спікери/ки, а аудиторія скандувала гасла.

Близько 7 години, учасники/ці контрзібрання почали розставляти стільці у 4 ряди перпендикулярно вул. Володимирській на пішохідному переході біля сцени та поступово шикувались у ряд з плакатами та банерами біля пам'ятника Грушевському.

О 8:40 представники/ці Національної гвардії вибудували кордон з одного ряду на перетині вул. Володимирської та бульвару Тараса Шевченка, не пропускаючи переважну частину контрзібрання (яке дислокувалось біля сцени) за його межі в сторону пам'ятника Грушевському.

Близько 9 години учасники/ці, що залишились в парку та біля сцени, почали формувати широкую колону. Вона рушила о 9:03 у напрямку кордону нацгвардійців/ок та поліції діалогу. Поміж колоною та правоохоронцями залишалась дистанція у кілька метрів.

Епізод 1: Співорганізатори контр-зібрання (члени організації Катехон) вимагали від нашої групи «триматися подалі», аргументуючи це тим, що не довіряють ОЗОН, знають, що

«ви на тому боці», «вас фінансують з тих самих джерел», «ми чули, як ви підорам доповідали про наші переміщення» (розмова зіфіксовано на відео).

О 10 годині, частина осіб із колони рушили в сторону Маршу Рівності, в той час як переважна більшість учасників/ць збирались біля сцени. Коли колона Прайду завершила на вул. Терещенківську, представники/ці контрзібрання з-під сцени рушили за/на пам'ятник Шевченка й скандували гасла обличчям до маршу. Об 11 годині контрзібрання повернулось до сцени, де було оголошене його завершення.

Короткий опис дій правоохоронних органів.

У вечір перед Маршем Рівності, з 18:00 22 червня поліція поступово почала перекривати дороги на в'їздах до вулиць Льва Толстого, Богдана Хмельницького та бульвару Тараса Шевченка. Спочатку патрульні дозволяли виїжджати машинам, а згодом прохід був доступний лише для пішоходів.

Важливо, що представники правоохоронних органів відносно ввічливо пояснювали як можна проїхати водіям, хоча не завжди повідомляли про причини перекриття доріг пов'язані із проведенням Маршу Рівності 23 червня.

Близько півночі, до парку, де дислокувалось контрзібрання, під'їхали неслужбові автобуси та машини, з яких вийшли близько 60 поліціантів/ок (ГУНП і патрульна поліція). У цей же час, біля Національного оперного театру, знаходились представники/ці ПОПу та нацгвардійці. Останні займались виграженням технічних засобів для встановлення рамок.

О 7 годині біля контрзібрання перебувало близько 11 представників\ць поліції діалогу, а також поруч дислокувались ПОП та патрульна поліція. Останні регулярно проїжджали по периметру парку та дивились, що відбувається з машин.

Хронологія створення живих ланцюжків та колони зі спецтранспортом.

Перед початком формування колони Маршу Рівності поблизу місця розташування учасників/ць Молитовної варти за сім'ю правоохоронці, нацгвардія та кадети академії МВС дислокувались наступним чином:

Близько 70 представників/ць поліції особливого призначення розміщувались по вулиці Терещенківській (знизу та зверху - в парку), а також у невеликих групах: 5 - на початку вул. Володимирської, 8 - під Червоним корпусом, 18 - на перехресті вул. Володимирської та Льва Толстого та двадцять осіб по периметру парку (зі сторони вул. Терещенківської та та бульвару Тараса Шевченка).

Близько 55 поліцейських Головного управління НП у м. Київ розташовувались у дворах по вулицях Володимирській, Терещенківській та Льва Толстого, окремі групи дислокувались під парком на вул. Терещенківській, під Червоним корпусом, на перехресті вул. Володимирської та Льва Толстого.

Близько 132 курсантів/ок академії МВС дислокувались по вул. Терещенківській під парком та близько 40 - по периметру парку.

З 8:30 близько 425 нацгвардійців/ок стали кордоном по периметру парку Шевченка (близько 160 по вул. Терещенківській, близько 25 по вул. Льва Толстого, близько 100 над вул. Терещенківською, близько 140 по бульвару Шевченка).

О 9:00 близько 20 представників/ць ТОРУ з перехрестя вул. Володимирської та Льва Толстого рушили у парк, а на розі Терещенківської та Льва Толстого знаходилось близько 30 осіб. По кордону парку розміщувалось 35 представників/ць ТОРУ.

Близько 9 години, коли контрзібрання перемістилось, представники/ці Національної гвардії сформували кордони, за яким стояли 10 представників/ць кінного патрулю.

О 9:40 близько 55 поліцейських ТОРУ розмістились біля кінного патрулю та близько 250 нацгвардійців/ок передислокувались на перехрестя вул. Володимирської та бульвару Шевченка.

Близько 10 години поміж кінною поліцією та нацгвардійцями був встановлений ще один кордон зі службових автобусів.

Представники/ці НПУ, НГУ та кадети побудували кордон під парком, навколо та всередині, що зменшувало ризик конфліктів двома зібраннями чи нападів. Втім, контрзібрання, що розташовувалось біля пам'ятника Грушевському було значно меншою мірою огорожене поліцією. Можна відмітити окремі потенційно конфліктні ситуації, приміром, коли контрзібрання з плакатом "Содомія дорога в ад" проходили вздовж контрзібрання, але група ТОР досить швидко вибудувала кордон поміж ними.

Розділ III. Інші контрзібрання

Спостерігачами/ками, які проводили моніторинг на рамках пропуску по бульвару Тараса Шевченка було зафіксовано **ще два контрзібрання**. Складно дати, оцінку, чи ці групи були частиною “Мотивної варті [...]”, чи були окремими організованими групами контрзібрань.⁴

О 10:00 прохід через рамки пропуску був закритий. Варто зауважити, що до цього часу учасники/ці контрзібрання вільно проходили через них, проходячи поверхневу перевірку.

10:30. Після проходження колони Маршу Рівності, до рамок підійшли близько 20 осіб вимогою пропустити їх всередину. Після відмови поліції вони розвернулися і пішли назад. Представники даного контрзібрання тримали в руках християнську символіку. Після відмови поліції пропустити їх повз рамки, почали вигукувати: “Ганьба національна гвардія! Захисники інтересів геїв та лесбійок!”, “Ганьба національна міліція, яка захищає антихристиянські цінності”.

10:40 - 10:55. Троє чоловіків з плакатами провели своє мирне зібрання. Написи на плакатах: “Гомодиктатура STOP”, “Геї, руки геть від дітей!”. Учасники тримали плакати і проголошували промови.

⁴ Ілюстрація для цього розділу взята тут: <http://clipartportal.com/freedom-of-assembly-clipart-1/>

Розділ IV. Оцінка дій правоохоронців

Як вже зазначалося вище, правоохоронці почали безперервне патрулювання та роботу на зібранні “Молитовна варта [...]” фактично з 12:00 22 червня.⁵

Варто відзначити, що попри високий ризик ескалації конфлікту між правоохоронцями та окремими групами зібрання, які заявляли про такі наміри у соціальних мережах, робота поліції сприяла підтримці постійної комунікації із організаторами “Молитовної варти [...]”, а також мінімізації виникнення складних ситуацій. Правоохоронці дали можливість контрзібранню користуватися своїм правом на свободу мирно збиратися та не перешкождали.

Було помітно, що правоохоронці намагалися знайти баланс між забезпеченням свободи зібрань та правом на пересування тих людей, які користуються об'єктами поблизу. На відміну від минулорічних подій, поліція максимально довго не перешкождала доступу третіх осіб, мешканців прилеглих територій на місце проведення Маршу Рівності до встановлення загороджень та режиму. Зокрема, загородження встановлювалися поступово з ночі 23 червня.

Розгортання поліцейських сил відбувалося поступово. На контрзібранні працювали представники/ці поліції діалогу, але не працювали (до ранку 23 червня) правоохоронці чи військовослужбовці Національної гвардії в екіпіруванні чи спецзасобами, що могло б сприяти радикалізації певних груп контрзібрання. На нашу думку, це є демонстрацією кращих практик з охорони публічного порядку та стадіального підходу, який покликаний зменшити ризики конфліктів.

Масштабний кордон та живі ланцюжки між Маршем Рівності та контрзібранням у парку з'явився вже майже перед самим початком формування колони. Спостерігачів/ки відзначили досить швидко передислокацію, вишикування та розстановку спецтранспорту, що, на нашу думку, свідчить про наявність злагодженого плану у поліції.

До охорони публічного порядку були залучені курсанти Національної академії внутрішніх справ. Відповідно до відповіді на запит до публічної інформації, залучення особового складу академії відбувалося виключно за правовим розпорядженням ГУНП у м. Києві та відповідними наказами ректора академії (вихідні дані не вказані).

Варто відзначити оперативність роботи поліцейських на пропусках на Марш Рівності, у зв'язку з чим черги з учасників/ць майже не утворювалися. Поліція діалогу спрямовувала учасників/ць Маршу рівності в правильному напрямку (де формувалася колона).

Спостерігачі/ки відзначили професійну роботу частини поліції діалогу, які ефективно реагували на конфлікти, проводили бесіди з особами, що поводитись агресивно.

Дискримінаційні висловлювання та некоректна поведінка.

I. Некоректна реакція на спостерігачів/ок ОЗОНу:

Епізод 1: Двоє правоохоронців вимагали у спостерігачів/ок видалити фотографії, відмовились пред'явити посвідчення і у завуальованій формі погрожували наслідками для учасника групи.

⁵ Ілюстрація використана для цього підрозділу: www.LawLessons.ca (Section 4: The Justice SystemJustice Education Society)

Епізод 2: Після проходження мобільної групи через кордон, одна людина не встигла із групою, і залишилась за кордоном. Керівник мобільної групи для привернення уваги своєї людини помахав руками і похлопав у долоні. Одразу підбіг полковник поліції, який почав нецензурно, підвищуючи голос, російською мовою звинувачувати у провокаціях та дав команду підлеглим вивести групу за територію.

Епізод 3: Під час підрахунку поліцейських від групи тактико-оперативного реагування на бульварі Тараса Шевченка долинули у бік спостерігачів “ОЗОН” нецензурні висловлювання.

II. Спостерігачами/ками зафіксовано дискримінаційні висловлювання правоохоронців стосовно учасників/ць Маршу Рівності, а також грубі коментарі і підганяння учасників/ць наприкінці колони.

Епізод 1: У парку Шевченка, приблизно між 8:45 та 9:00, командир шиковав підрозділ ПОП і казав: «Щас пойдут п**оры, и вы...». Спостерігачі/ки намагалися сфотографувати їх, але командир в агресивній формі заборонив це робити.

Епізод 2: Поліція в кінці колони говорила про учасників зібрання в третій особі, піддрознювали лозунги: «Щас ще трішки, і вони вже розходяться», «Огурци, свежис огурци» (під час вигуків гасел зібрання).

Порушення здійснення процедури поверхневої перевірки.

Частина правоохоронців з порушенням процедури здійснювала поверхневу перевірку, вчиняючи дії, які варто було б кваліфікувати як здійснення (також з порушеннями) процедури сообистого огляду і огляду речей. Зокрема деякі поліцейські самостійно руками витягали особисті речі з сумок громадян, які мали на меті пройти на загороджений периметр.

Також по вул. Богдана Хмельницького, 3 поліцейський кордон пропускав людей на закриті територію, не проводячи перевірку та поверхневий огляд. Ручних металошукачів не було зафіксовано.

Проблема ідентифікації.

Частина правоохоронців піднімала козирки шоломів та таким чином закривала номери. Крім того, було зафіксовано порушення закону щодо носіння жетонів із особовим номерним знаком, а також порушення правил носіння однострою у частині шевронів із вказуванням підрозділу.

Важливо: Ми запитали у поліції, чи є номери на засобах захисту індивідуальними. Відповідно до відповіді на запит поліцейським підрозділів спеціального призначення та патрульним поліцейським, що виконують завдання з тактико-оперативного реагування, яким засоби індивідуального захисту видано на постійне носіння та зберігання, **на бронежилет і протиударний шолом зазначається номер спеціального жетона.**

Для працівників територіальних (відокремлених) підрозділів поліції - на бронежилет і протиударний шолом наноситься номер засобів індивідуального захисту, який складається із трьох груп цифрового коду. Видача засобів

індивідуального захисту вищевказаним працівникам поліції здійснюється у разі необхідності, за наказом керівника органу (підрозділу) поліції.

Спецзасоби.

Спостерігачами/ками було зафіксовано, що у великій кількості правоохоронців не було спорядження для носіння спеціальних засобів. Тому більшість просто записала гумові кийки під кріплення засобів індивідуального захисту поліцейського або тримала їх у руках, розмахуючи ними.

Важливо:

у відповіді на наш запит, Управління превентивної діяльності ГУНП у м. Києві зазначили, що **“на даний час територіальні (відокремлені) підрозділи ГУНП у м. Києві лише на 50 відсотків забезпечені поясним спорядженням для носіння спеціальних засобів”**.

Засоби індивідуального захисту поліцейських та однострій.

Як було помітно з візуального огляду засобів індивідуального захисту поліцейських (шоломів, бронежилетів, наколінників тощо) - вони знаходяться у незадовільному стані. Більша частина з них потребує заміни, оскільки є очевидні проблеми із кріпленням або ж просто розпадаються. Крім того, очевидною є проблема із забезпеченістю правоохоронців необхідним одностроєм та його якістю.

Втома та наслідки незахищеності прав поліцейських.

Частину правоохоронців було залучено на охорону громадського порядку після робочої зміни маючи менше 2 годин на сон. Правоохоронці працюють не в оптимальних умовах: було зафіксовано мало біотуалетів, з деяких місць чергування до найближчого туалету іти 5-7 хвилин. Не на всіх місцях чергування у доступі була вода, а температура повітря була дуже високою. Загалом помітною була фрустрованість та незадоволення графіком роботи

Висновки та рекомендації

Загалом роботу правоохоронців щодо забезпечення свободи мирних зібрань під час проведення Маршу Рівності KyivPride2019 варто охарактеризувати як успішну. Злагоженість, швидкість, деескалаційні тактики створили можливість і для учасників/ць Маршу, і для учасників/ць контрзібрань вільно висловити свою позицію й реалізувати свої права.

Тим не менше, варто відзначити деякі неприпустимі порушення, а також висловити низку рекомендацій для покращення рівня охорони публічного порядку та забезпечення свободи мирних зібрань.

Органам місцевого самоврядування

Київській міській державній адміністрації

1. Забезпечити більшою кількістю потягів метрополітену організаторів/ок Маршу Рівності задля безпечного транспортування учасників/ць зібрання та унеможливлення небезпечної тисняви, яка загрожує життю та здоров'ю громадян.

Національній поліції України

1. Регулярно проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед особового складу щодо відмінності різних процесуальних порядків проведення огляду особи, її речей та неприпустимості вчинення дій, які призводять до незаконного втручання в приватне життя людини.

2. Проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед особового складу щодо вимог розділу II наказу МВС України від 09.11.2016 №1179 «Про затвердження правил етичної поведінки поліцейських» (Основні вимоги до поведінки поліцейського).

3. Забезпечити подальшу підготовку працівників/ць поліції для їхньої роботи в групах превентивної комунікації.

4. Взяти під належний контроль дотримання співробітниками/цями НПУ, що залучаються до охорони громадського порядку під час мирних зібрань, правил носіння однострою та ЗУ «Про Національну поліцію України» у тих частинах, що стосуються носіння знаків розрізнення та спеціального жетона.

5. Докласти зусиль щодо найшвидшого маркування елементів пасивного захисту поліцейських, яке дозволило б ідентифікувати кожного конкретного поліцейського під час охорони громадського порядку відповідно до Керівних принципів ОБСЄ щодо свободи мирних зібрань та законодавства України.

6. Провести службову перевірку за фактом порушення працівниками/цями вимог закону щодо належної ідентифікації, правил носіння однострою та щодо умисного приховування номерів на шоломах правоохоронцями, які були залучені на охорону цього мирного зібрання.

7. Забезпечити форменим одягом, взуттям та екіпіруванням працівників/ць поліції, задіяних для охорони громадського порядку, відповідно до покладених на них функцій та можливих ускладнень оперативної ситуації.

8. Поступово покращити матеріально-технічне забезпечення правоохоронців, що залучаються до охорони публічного порядку на мирних зібраннях та посприяти покращенню умов роботи на таких заходах. Зокрема, це може стосуватися планування графіку роботи задля нормалізації навантаження на особовий склад.

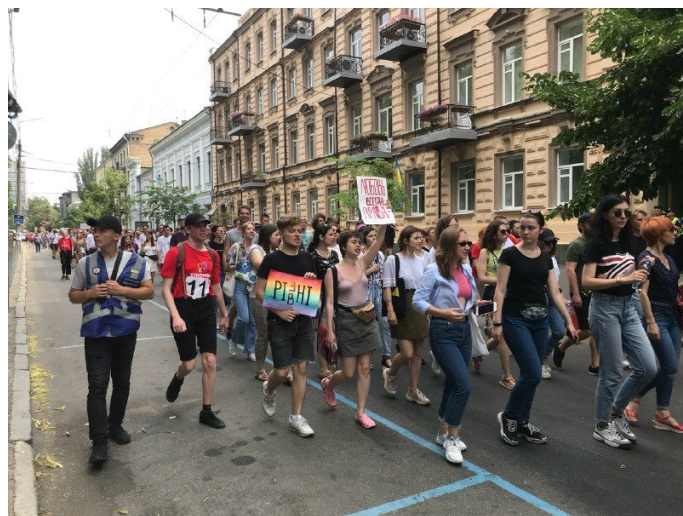
9. Забезпечити належним спорядженням для носіння спеціальних засобів правоохоронців, задіяних до охорони громадського порядку, відповідно до Інструкції з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України затвердженої наказом Міністра внутрішніх справ № 828 від 11 жовтня 2018 року.

10. Поступово зменшувати присутність військових формувань під час охорони громадського порядку на мирних зібраннях.

11. Забезпечити ретельне, об'єктивне та неупереджене розслідування нападів на учасників/ць Маршу Рівності перед, під час зібрання та після. Належним чином кваліфікувати злочини, пов'язані з нападами, враховуючи тяжкість наслідків дій нападників та характер тілесних ушкоджень, завданих постраждалим.

12. Врахувати мотив вчинення злочинних дій відповідно до статті 161 Кримінального Кодексу «Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками» та кваліфікувати дії нападників як злочини на ґрунті ненависті.

13. Залучати до захисту мирних зібрань кіберполіцію та оперативно працювати із блокування каналів у соціальних мережах, що слугують майданчиками для об'єднання осіб, які планують застосовувати до учасників/ць зібрань насилля.

Марш Рівності 2019

Марш Рівності 2019

Кордон працівників/ць правоохоронних органів зовні колон Маршу Рівності

Елементи кордону поліції та національної гвардії між зібранням та контзібранням

Контрзібрання перед початком запуску учасників/ць зібрання на рамках

Контрзібрання під час формування колон Маршу

Контрзібрання після руху колони Маршу Рівності

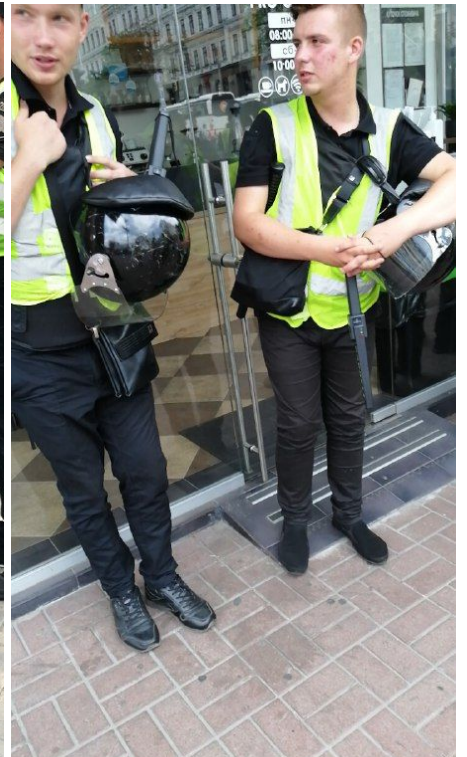
Присутність інших контрзібрань на місці Маршу Рівності

Присутність правоохоронних органів на місці зібрання та контрзібрання

Присутність працівників/ць ДСНС та моніторингових місії

Проблема ідентифікації та порушення правил носіння однострою

Порушення процедури поверхневої перевірки

Присутність спостерігачів/ок ОЗОНу

Дякуємо нашим спостерігачам/кам, які брали участь у спостереженні та уможливили створення цього звіту!

Любові Галан
Саші Оберенко
Віті Жигаліній
Івану Голоду
Анні Бабко
Андрію Роману
Катерині Гуці
Дмитру Зеленьку
Катерині Галушці
Тамарі Хурцидзе
Іванні Торбенко
Дар'ї Разумовській
Анні Трегубовій
Олені Дем'янюк
Максиму Сочинському
Сергію Большову
Весті Гунченко
Юлії Аносовій
Катерині Рум'янцевій
Олені Сільницькій

Нікіті Хлестову
Наталі Дерев'янку
Анатолію Дідику
Славі Сергійчук
Сергію Зайченку
Вікторії Нестеренко
Катерині Помазанній
Олені Орловій
Анастасії Уразбаєвій
Пауліні Мофрей
Саші Губаревій
Аріні Рожковій
Поліні Вернигор
Марії Фурсиній
Наталії Шкварок
Антону Дубенюку
Олексію Заболотному
Андріані Сабов
Альоні Максименко

Звіт підготовлено групою громадського спостереження “Озон” / Центр Громадянських Свобод.

Ілюстрація на обкладинці: Janice Nadeau. <http://www.janicenadeau.com/>

Головна редакторка: Наталя Дерев'янку

Відповідальна за оформлення: Катерина Помазанна

Відповідальна за випуск: Любов Галан

У випадку будь-яких питань по змісту цього звіту звертайтеся на пошту

ozon.monitoring@gmail.com

чи на сторінці Facebook

<https://www.facebook.com/OZON.monitoring/>

